

MESTNA OBČINA MARIBOR
Mestna uprava
Oddelek za družbene dejavnosti
Ulica heroja Staneta 1, 2000 Maribor
Telefon: (02) 22 -010, fax: 22-01-293

Številka: 02200/00012/2001 0400 01

Datum: 11.10.2001

OBRAZLOŽITEV

predloga Sklepa o soglasju k Statutarnemu sklepu javnega zavoda Pokrajinski muzej Maribor

Zadnji akt o ustanovitvi Pokrajinskega muzeja Maribor - **Uskladitveno odločbo o ustanovitvi Pokrajinskega muzeja Maribor (MUV, št. 8/82)**, so 16. marca 1982 sprejeli vsi trije zbori takratne Skupščine mesta Maribor. Pravno podlago za sprejem tega akta sta predstavljala takrat veljavna Zakon o združenem delu in leta 1981 sprejet Zakon o naravni in kulturni dediščini. Statut delovne organizacije Pokrajinski muzej Maribor so delavci muzeja, po predhodni javni obravnavi, sprejeli na referendumu dne 2.4.1985. Iz navedenega izhaja, da sedanji ustanovitveni akt in na njegovi podlagi tudi statut Pokrajinskega muzeja Maribor še nista usklajena z veljavno zakonodajo, torej Zakonom o zavodih (Ur. list RS, št. 12/91 in 8/96) in Zakonom o uresničevanju javnega interesa na področju kulture (Ur. list RS, št. 75/94) kot področnim zakonom.

Razloge za omenjeno neuskklajenost ustanovitvenega akta in statuta z zakonodajo, ki so prispevali svoj delež k težavam poslovanja Pokrajinskega muzeja Maribor, kot tudi odločitev pristojnih organov muzeja, sprejeta v sodelovanju z organi občinske uprave, da se namesto novega ustanovitvenega akta sprejme statutarni sklep, je potrebno iskati predvsem v veliki zamudi pristojnih državnih institucij pri pripravi in sprejemu zakonodaje na področju kulture. S sprejemom ustrezne zakonodaje bi se namreč v javnih zavodih na področju kulture rešila najpomembnejša vprašanja povezana z ustanoviteljstvom in posledično financiranjem javnih zavodov, kakor tudi opredelile pravice in obveznosti ustanoviteljev do javnih zavodov oz. v primeru soustanoviteljstva tudi med ustanovitelji samimi.

Pri tem je potrebno opozoriti tudi na dejstvo, da občine, pravne naslednice PDPS Mesta Maribor, ki je ustanovitelj Pokrajinskega muzeja Maribor, po spremembah, nastalih s sprejemom zakonodaje na področju lokalne samouprave, še niso uspele urediti ustanoviteljskih razmerij oz. se dogovoriti o izvajanju ustanoviteljskih pravic v javnih zavodih na področju kulture.

Pri pojasnitvi zapletene problematike in razlogov zaradi katerih se le-ta rešuje s sprejemom statutarnega sklepa in ne z ustanovitvenim aktom, je potrebno upoštevati sledeča dejstva.

V letu 1991 je bil sprejet **Zakon o zavodih (Ur. list RS, št. 12/91 in 8/96)**, s katerim se je uredil pravni položaj organizacij, ki so opravljale družbene in druge negospodarske dejavnosti. Obstoječe delovne organizacije, ki so opravljale dejavnosti naštetih v 62. členu tega zakona, med katerimi je bilo navedeno tudi področje kulture, so s 1.4.1991 **po samem zakonu** prešle v nove statusne oziroma organizacijske oblike - zavode. V skladu z drugim odstavkom 64. člena prehodnih in končnih določb Zakona o zavodih je tudi Pokrajinski muzej Maribor (delovna organizacija), ki je na področju kulture opravljal zadeve posebnega družbenega pomena in katerega ustanovitelj je bila družbenopolitična skupnost, nadaljeval delo kot javni zavod.

Novost zakonodajne tehnike, ki se kaže v prehodnih in končnih določb Zakona o zavodih je v tem, da zavodom **ni postavil nikakršnega roka za uskladitev vsebine določb ustanovitvenega akta in na njegovi podlagi sprejetega statuta z zakonom. Določitev roka za uskladitev je prepustil področnemu zakonu - Zakonu o uresničevanju javnega interesa na področju kulture.**

Zakon o zavodih je, zaradi prilagoditve statuta določilom zakona, zavodom v 71. členu sicer dopuščal možnost sprejema statutarnih sklepov, vendar je takratni Republiški sekretariat za zakonodajo dne 2.4.1991 posredoval izvršnim svetom družbenopolitičnih skupnosti dopis z naslovom Preoblikovanje obstoječih organizacij družbenih dejavnosti v zavode (pojasnila k prehodnim in končnim določbam zakona o zavodih), iz katerega je bilo nesporno razvidno, da je sprejem statutarnih sklepov nujno potreben samo za zavode, ki so do 1.4.1991 delovali kot delovne organizacije, sestavljene iz temeljnih organizacij združenega dela (TOZD-ov), zakonske spremembe za druge zavode, med katere pa je sodil tudi Pokrajinski muzej Maribor, pa so učinkovale na podlagi zakona samega.

Zaradi korektnosti obrazložitve te problematike kaže omeniti, da je Ministrstvo za kulturo v letu 1993 javnim kulturnim zavodom (in ne ustanoviteljem) posredovalo priporočilo št. 026/1-91 z dne 29.1.1993, da zaradi kasnitve pri pripravi zakona, ki bo na novo urejal razmerja na področju kulturnih dejavnosti, določene zadeve v zvezi z delovanjem zavodov uredijo s statutarnimi sklepi. Pokrajinski muzej Maribor tega priporočila, na podlagi katerega bi lahko uredil najbolj pereča vprašanja oblikovanja organov poslovanja, upravljanja in strokovnega vodenja muzeja, njihovih nalog in pristojnosti, žal ni upošteval. Tako Mestni občini Maribor, kot eni izmed pravnih naslednic ustanovitelja, z njegove strani nikoli ni bil posredovan v soglasje statutarni sklep.

Na področju kulture je bil šele v letu 1994 sprejet **Zakon o uresničevanju javnega interesa na področju kulture (Ur. list RS, št. 75/94)**, ki je v zvezi s podajo soglasja k Statutarnemu sklepu Pokrajinskega muzeja pomemben zlasti zato, ker v 60. členu določa rok, v katerem morajo biti ustanovitveni in drugi akti kulturnih zavodov usklajeni s tem zakonom. Zakon na področju kulture uvaja nov sistemski akt države - **nacionalni kulturni program**, ki bi naj določil temelje kulturne politike in med drugim opredelil obseg dejavnosti na področju kulture, ki bi se financiral oz. sofinanciral iz državnega proračuna in iz drugih javnih ter zasebnih sredstev. V okviru navedenega programa bi tako bila med drugim opredeljena merila za ustanavljanje javnih zavodov na področju kulture, ustanoviteljstvo zavodov in način financiranja njihove dejavnosti. Prav zaradi ureditve teh osnovnih vprašanj z nacionalnim kulturnim programom je zakonodajalec postavil ustanoviteljem in javnim kulturnim zavodom **rok za uskladitev** ustanovitvenih in internih splošnih aktov zavodov **v odvisnosti od datuma sprejetja nacionalnega kulturnega programa** in ne od datuma uveljavitve zakona samega.

Zakon o uresničevanju javnega interesa na področju kulture namreč v 60. členu poglavja prehodnih in končnih določb določa sledeče:

*»Ustanovitelji javnih zavodov na področju kulture **morajo v enem letu od sprejetja nacionalnega kulturnega programa uskladiti ustanovitvene akte s tem zakonom.***

Javni zavodi iz prejšnjega odstavka morajo v šestih mesecih od uskladitve ustanovitvenega akta s tem zakonom sprejeti statute in akte o sistematizaciji delovnih mest.«

Omeniti je potrebno, da nacionalnega kulturnega programa Državni zbor RS skoraj sedem let po uveljavitvi Zakona o uresničevanju javnega interesa na področju kulture še vedno ni sprejel. V teku so tudi postopki za sprejem sprememb in dopolnitev Zakona o uresničevanju javnega interesa na področju kulture. Po trenutno znanih predlaganih rešitvah naj bi soustanoviteljstvo tistih javnih kulturnih zavodov, katerih dejavnost sega v širši prostor, kar velja tudi za Pokrajinski muzej Maribor, prevzeli država in lokalna skupnost, v kateri je sedež javnega zavoda. Pri reševanju tega vprašanja je namreč potrebno upoštevati, da je zagotavljanje javne službe na področju varstva naravne in kulturne dediščine v pristojnosti države.

Pri reševanju problematike Pokrajinskega muzeja Maribor pa se ne moremo izogniti nerazrešenemu vprašanju (so)ustanoviteljstva Pokrajinskega muzeja Maribor med občinami pravnimi naslednicami PDPS Mesta Maribor. Opozoriti velja na sledeča dejstva.

1. V prvi polovici leta 1990 se je bivša PDPS Mesto Maribor, ki je ustanoviteljica Pokrajinskega muzeja Maribor, preoblikovala v tri povsem samostojne občine - Občino Maribor, Občino Pesnica in Občino Ruše. Glede na to, da ob preoblikovanju ni bilo drugačnega dogovora, so od leta 1990 dalje te tri občine oz. kasneje njihove pravne naslednice formalno postale soustanoviteljice javnega zavoda Pokrajinski muzej Maribor.
2. V letu 1995 je v Republiki Sloveniji zaživela nova organiziranost lokalnih skupnosti. Na osnovi Zakona o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij (Ur. list RS, št. 60/94,69/94 - popr. in 69/94) so bile na območju nekdanje Občine Maribor ustanovljene Mestna občina Maribor, Občina Duplek, Občina Rače-Fram in Občina Starše, na območju nekdanje Občine Pesnica pa Občina Pesnica, Občina Šentilj in Občina Kungota, medtem ko se Občina Ruše ni delila na več manjših občin.
3. Na osnovi Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij (Ur. list RS, št. 56/98 in 75/98 - popr.) sta s 1.1.1999 na območju nekdanje Mestne občine Maribor bile ustanovljene nove občine - Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem polju in Občina Hoče-Slivnica, na območju nekdanje Občine Ruše pa so se ustanovile Občina Lovrenc na Pohorju, Občina Selnica in Občina Ruše.
4. Pravne naslednice nekdanje Občine Maribor (MOM in občine Duplek, Rače-Fram in Starše) so leta 1997 sklenile Dogovor o delitvi skupnega premoženja Občine Maribor (MUV, št. 23/97) v okviru katerega so določile tudi ustanoviteljske pravice v javnih zavodih. S tem dogovorom so se novonastale občine glede javnih zavodov na področju kulture izrecno dogovorile samo za soustanoviteljstvo javnega zavoda Mariborske knjižnice, ne pa tudi za soustanoviteljstvo drugih kulturnih zavodov. Podoben dogovor o soustanoviteljstvu javnega zavoda Mariborske knjižnice, v obliki Sporazuma o načinu delitve premoženja Mestne občine Maribor je Mestna občina Maribor v letu 2001 sklenila tudi z občinama Miklavž na Dravskem polju in Hoče-Slivnica, ki sta se ustanovili na njenem območju leta 1999. Če na podlagi predmetnega sporazuma in dogovora lahko izpeljemo sklep, da so se z izjemo Mestne občine Maribor, vse ostale pravne naslednice Občine Maribor odrekle uresničevanju ustanoviteljskih pravic v Pokrajinskem muzeju

Maribor, ostane še zmeraj nerazrešeno vprašanje ureditve ustanoviteljskih razmerij med Mestno občino Maribor in pravnimi naslednicami v letu 1990 nastale Občine Pesnica in Občine Ruše.

Vsa zgornja navedena dejstva so pomembna zato, da se prikaže, kako zapleteno bi bilo brez jasnih usmeritev nacionalnega kulturnega programa in sprememb Zakona o uresničevanju javnega interesa na področju kulture ne samo na novo urejati ustanoviteljska razmerja do javnih zavodov na področju kulture, temveč sprejemati nove ustanovitvene akte, v katerih je prav vprašanje določitve ustanoviteljstva bistveno za rešitev vseh ostalih vprašanj financiranja, opredelitve odgovornosti ustanovitelja, medsebojnih pravic in obveznosti med ustanoviteljem in zavodom in drugih razmerij.

Mnenje mestne uprave Mestne občine Maribor in organov Pokrajinskega muzeja Maribor je, da bi s sprejemom ustanovitvenega akta javnega zavoda Pokrajinski muzej Maribor bilo potrebno počakati vse do sprejetja ustrezne zakonodaje (nacionalnega kulturnega programa in Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uresničevanju javnega interesa na področju kulture), ki bi določila jasna merila oz. kriterije po katerih bi javne zavode razvrstili v posamezne skupine in v okviru tega opredelili tudi primere, v katerih bi država vstopala v ustanoviteljska oz. soustanoviteljska razmerja z lokalnimi skupnostmi. Šele na podlagi tega bi se lahko opredelil tudi način financiranja javnih zavodov, pravice in obveznosti ustanoviteljev zavodov, odgovornost ustanoviteljev za obveznosti zavoda, ipd.. S soglasjem k Statutarnemu sklepu javnega zavoda Pokrajinski muzej Maribor, s katerim bi začasno, do sprejema ustrezne zakonodaje, ki bi bila podlaga za pripravo in sprejem novega ustanovitvenega akta Pokrajinskega muzeja Maribor, določili organe poslovanja, upravljanja in strokovnega vodenja muzeja, razmejili njihove pristojnosti in naloge, določili način imenovanja in trajanje mandata in druga vprašanja, bi vsaj delno prispevali k omilitvi težav, s katerimi se muzej v svojem poslovanju vsakodnevno srečuje.

Zaradi zgoraj navedenega predlagamo mestnemu svetu Mestne občine Maribor, da sprejme predlagani Sklep o soglasju k Statutarnemu sklepu javnega zavoda Pokrajinski muzej Maribor. Pravno podlago za sprejem predlaganega sklepa predstavlja 71. člen Zakona o zavodih (Ur. list RS, št. 12/91 in 8/96).

PREDLOG SKLEPA: Mestni svet Mestne občine Maribor sprejme Sklep o soglasju k Statutarnemu sklepu javnega zavoda Pokrajinski muzej Maribor.

PREDSTOJNIK ODDELKA
Goran RAJIĆ